

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Calvinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

Cap. 9.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

CAP. IX.

6. *Et tremens ac stupens dixit: Domine, quid mihi vis facere?*

Gratia
Dei & li-
beri arbi-
trij coope-
ratio do-
cetur.

Hæretico-
rum cor-
ruptela.

HOrum temporum interpretes hæ-
retici in hac Pauli conuersione (di-
uina gratiæ exēplo admirabili) gra-
tiā Dei præuenientē & efficacē in-
præposterè deprædicant, vt ex vna clarissi-
ma veritate aliam in Scripturis veritatem
non minùs perspicuam, & ad asserendam
diuini iudicij æquitatem non minùs neces-
sariam, ex gratia (inquam) Dei liberum ho-
minis arbitrium diuinæ gratiæ ad conuer-
sionis effectum perpetuò cooperans, euer-
tere conentur. Saulus (ait Calvinus) qui sponte
ruebat contra Christum, nunc inuitus ad obsequium
cogitur. Nusquam legimus (ait Brentius) tanta
externa violentia usum fuisse Dominum in pecca-
torum conuersione quàm in hac Pauli. Ascribunt
quidem Papistæ (ait iterum Calvinus) gratia
Dei conuersionis nostræ laudem: sed ex parte dum-
taxat, quia nos cooperari fingunt. At verò cum
carnem nostram mortificat Deus, non aliter nos
subigit quàm Paulum, nec pìlo vno nobis propensior
est ad parendum voluntas quàm Paulo fuit, donec
confusa cordis nostri superbia, nos non modò flexibi-
le, sed ad sequendum voluntarios reddiderit. Tale
ergo conuersionis nostræ initium est, vt Deus mini-
mè vo-

in vocatus aut quasitus, vagos & errantes vltro
 quærat, & præfractos cordis nostri affectus mutet,
 quo nos sibi dociles habeat. Hæc ille. Vbi statim
 Marloratus addit: Aufert enim à nobis cor la-
 pideum, quod natura gerimus; & dat cor carneū, vt
 suam illic legem scribere possit. Ex hoc autem
 Ezechielis loco colligit alibi Caluinus hunc
 in modum: Quis voluntatis humanæ infirmita-
 tem dicet subsidio roborari, quo ad boni electionem
 efficaciter aspiciet, quum transformari renouarique
 totam oporteat? Si qua est in lapide mollities quæ
 adminicula tenerior facta flexum quælibet recipiat,
 neque ductile esse cor hominis negabo in recti
 obedientiam, modo gratiâ Dei, quod in eo imperfe-
 ctum est, supp' eatur. Verum si hac similitudine osten-
 dere voluit Deus nihil vnquam boni expressum iri
 à corde nostro nisi penitus aliud fiat, ne inter ipsum
 & nos partiamur quod sibi vni vendicat. Si lapis in
 carnem transformatur, quando nos Deus ad recti
 studium conuerit, aboletur quicquid est contrariæ
 voluntatis, quid in eius locum succedit, totum à Deo
 est. Nempe vt vertatur ex mala in bonam, hoc in-
 solidum à Deo fieri affirmo, quia ne ad cogitandum
 quidem idonei sumus, Apostolo teste, qui & alibi
 dicit, Deum operari in nobis velle. Vnde facile col-
 ligitur, quicquid boni est in voluntate, id esse vnius
 gratiæ opus. Hæc Caluinus. Sed nec hoc cō-
 uersionis exemplum in Paulo, nec ille apud
 Ezechielem locus, aliæue Scripturæ à Cal-
 uino prolatae, cooperantem gratiæ diuinæ,
 humanæ voluntatis liberam electionem
 tollunt.

Ezech. 11,
 & 36.
 Instit. lib.
 2. cap. 3.
 num. 4.

2. Cor. 3.
 Philip. 2.

Violentia
in Pauli
conuersio
aequalis.

tollunt. Verum quidem est, in hac admirabili vnus Pauli conuersione efficacissimam apparere Dei gratiam, & quandam violentiam adhibitam fuisse vt conuerteretur. Vnde cōtra Donatistas, qui haereticos à fide relapsos ad fidei vnitatem cogi non posse affirmabant, ab hoc Pauli exemplo S. Augustinus disputat. *Vbi est quod clamare consue- runt, liberum est credere vel non credere? Cuius Christus intulit, quem cōgūt? Ecce habent Paulum Apostolum. Agnoscant in eo prius cogentem Christum, & postea docentem, prius ferientem, & postea consolantem.* Hæc ille. Cæterum tota hæc violentia, percussio, coactio, Pauli liberam electionem & liberum pulsanti gratia assensum nulla ex parte laesit, sed parum foris eum percussit, vt intus euigilaret; parum animum ipsum atque voluntatem mirabiliter excitauit. Quorum prius his verbis Augustinus tradit: *Dum grassatur Paulus, percutitur; dum Christi sanctos persequitur, violento radio celestis luminis cecatur: & qui aduersus Deū erigebatur, diuina voce terribiliter prosternitur.* Hæc ille. Nempe quia vexatio dat intellectum; & iuxta aliam Scripturam, *Castigasti me, & eruditus sum quasi iuuenculus indomitus.* Hæc autem violentia animum Pauli immediate non attigit, sed corpus afflixit, vt in terram caderet, vt cecitate percuteretur, vt tremens ac stipens semetipsum colligeret, & quid sibi porro faciendum esset, serio cogitaret. Audiam igitur

De Sāctis
scim. 28.

Esai. 28.

Iern. 31.

igitur Christi voce, *Saule, Saule, quid me perse-*
queris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare,
 posteaque intellecto hanc esse Christi Iesu
 vocem, quem in suis sanctis tanta rabie per-
 sequebatur; his Christi verbis permotus, &
 interna diuini Spiritus inspiratione pariter
 excitatus, liberrimum consensum præbens
 dicit, *Domine, quid me vis facere? Iam parat se ad*
obediendum (ait August.) *qui prius seuebat ad*
persequendum. Tota illa vox Christi foris au-
 dita, & tota interna diuini Spiritus pariter
 loquentis inspiratio atque persuasio, nihil
 aliud erat quam excitans & praueniens gra-
 tia, solius Dei eiusque ineffabilis misericor-
 dia opus; sed gratia efficacissima, quia con-
 grua, quia cū talibus visis cōiuncta, quæ ad
 Sauli animū expugnandū aptissima esse &
 certissimū effectū cōsecutura Deus præui-
 dit: non autē talis gratia, quæ in ipso cōuer-
 sionis instāti liberā Paulo cooperationē, li-
 berā cōsentiēdi vel nō cōsentiēdi electionē
 tolleretur. Quæ nūc omnia ex ipso D. Augu-
 stino, diuinæ gratiæ predicatore maximo,
 breuiter ostendemus. Primum operationis
 diuinæ modū in hominis impij cōuersione
 hoc modo describit August.: *Visum suasi-*
nibus agit Deus vt velimus, & vt credamus, siue
extrinsecus per Euāgelicas exhortationes, siue intrin-
secus, vbi nemo habet in potestate quid ei veniat in
mentē, sed cōsentire vel dissentire proprio voluntatis
est. His autē modis quādo Deus agit cum anima ra-
 tionali

Serm. 14.
de Sāctis.

Gratia
Paulum
conuertēs
qualis.

De Spirit.
& lit. cap.
23.

tionali vt ei credat, profectò & ipsum velle credere
Deus operatur in homine. Consentire autem voca-
tioni Dei, vel ab ea dissentire, propriae voluntatis est.

Hæc ille. Iam de Paulo ipso eiusque con-

uersione ita scribit: *Quàm rabida voluntas
quàm furiosa, quàm caeca in Saulo! Qui tamen*

*desuper voce prostratus est, occurrente utique
visu, quo mens illa & voluntas refracta sentit*

torqueretur & corrigeretur ad fidem. Quia igitur

visorum suasionibus tam exterius quàm in-

terius in Pauli vocatione huiusmodi vt

Deus voluit, quæ eius sauitiæ corrigendæ

aptæ & congrua erant, propterea gratia

Christi in eius vocatione efficacissima fuit.

Vnde alibi dicit: *Vt de celo vocaretur Paulus,
& tam magnâ & efficacissimâ gratiâ conuerteretur,*

gratiâ Dei erat sola, quia merita eius erant magna,

sed mala. Efficacissima fuit ista gratia, quia

efficacissima fuit excitatio; & ideo efficaci-

ssima, quia congrua. Excitatio, inquam, hæc

fuit siue excitans & præueniens gratia Dei,

quæ sola quidem fecit vt Paulus veller, sed

non sola fecit Paulum velle. *Voluntas* (ait
Augustinus) *desuper excitatur, vt credat, sicut*

Sauli, etiamsi tam auersus esset à fide, vt etiam cre-

dent es persequeretur. Gratia igitur Paulum de

celo vocans, erat gratia Paulum excitans &

præueniens. Hæc operatur sine nobis vt ve-

limus, nō autem operatur sine nobis ipsum

velle, siue cū volumus. Quod his verbis

docet August. *Deus vt velimus operatur inci-*

piens, qui

Ad Sim-
plic. lib. 1.
q. 2.

De gratia
& lib. arb.
cap. 5.

De gratia
Christi,
cap. 19.

Gratia so-
la opera-
tur vt veli-
mus, sed
non ipsum
velle.

piens, qui volentibus cooperatur perficiens. Propter quod ait Apostolus, Certus sum, quoniam qui operatur in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi. Ut ergo velimus, sine nobis operatur (hac est praeueniens & excitans gratia, ipsa-que vocatio tam externa quam interna) cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur: tamen sine illo operante ut velimus (quando praeuenit nos in misericordia & benedictionibus) vel cooperante quum volumus (quia qui coepit bonum opus, idem perficit) ad bona pietatis opera nihil valemus. Vides S. Augustinum sic ponere operantem, excitantem, praeuenientem, & vocantem Dei gratiam, ut non tollat, sed pariter disertissime ponat, gratiam nobiscum cooperantem. Non ergo Papista (ut garrit hoc loco Calvinus) nos cooperari diuinæ gratiæ fingit, sed maximus diuinæ gratiæ predicator Augustinus nos diuinæ gratiæ cooperari manifestissime docet. Quare hac Pauli de caelo vocatio, erat gratia operans sine Paulo ut vellet in Christum credere, ei que obedire, non eum persequi. Sed vox illa Pauli iam credentis & volentis qua dixit, Domine, quid me vis facere? erat vox gratiæ Dei cooperantis Paulo, & vox Pauli cooperantis gratiæ Dei; nec sola operantis gratiæ nec sola Pauli vox. Quod de reliqua Pauli obedientia quam tota vita præstitit, faciens semper quod Dominus Iesus eum facere voluit,

tum

De gratia
& lib. arb.
cap. 17.

De gratia
& lib. arb.
cap. 5.

tum ipsemet Paulus commemorat, tū ex Pauli verbis annotauit Augustinus his verbis: *Meritum quidem fuit in Apostolo Paulo, sed malum, quando persequabatur Ecclesiam Dei. Unde dicitur: Non sum idoneus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei. Cum ergo haberet hoc meritum malum, redditum est ei bonum pro malo, in eo quod secutus adiunxit, Sed gratia Dei sum id quod sum. Atque ut ostenderet & liberum arbitrium, mox addidit, Et gratia eius in me vacua non fuit, sed plus omnibus illis laboravi (faciens videlicet quod Dominus Iesus voluit eum facere: ad quæ omnia in primo conuersionis suæ puncto paratum se ostenderat) tamen ne ipsa voluntas sine gratia Dei putetur boni aliquid posse (videlicet etiam iam conuersa ad Deum, & parata ad omne opus bonum faciendum) subiunxit, Non ego autem, sed gratia Dei mecum: id est, non solus, sed gratia Dei mecum: ac per hoc nec gratia Dei sola (ut vult Calvinus) nec ipse solus (ut voluit Pelagius) sed gratia Dei cum illo. Ut autem de calo vocaretur, &c. gratia Dei erat sola. Hæc Augustinus. Apertissimè & quidem ex ipsis Scripturæ verbis distinguit B. Augustinus vocantē Dei gratiam, excitantem, & præuenientem, quæ ut Paulus conuerteretur sola operabatur, ab illa Dei gratia quæ in Paulo, quū conuerterebatur, non sola operabatur, sed cum Paulo cooperabatur: idque à primo conuersionis momento quo dixit, Domine, quid me vis facere?*

Hæc

Hæc enim vox semen & principium fuit
totius obedientiæ quæ in Paulo sequebatur.
In illa voce *parabat se ad obediendum*, ait Au-
gustinus, & nouum se hominem esse apertè
profitebatur. Illa vox cordis vox erat non
iam ampliùs lapidei, duri, obstinati contra
veritatem Euāgelicam, vti priùs, sed cordis
carnei, docilis, flexilis, & ad omnem Christi
mandatis obedientiam paratissimi. Sustulit
Deus cor lapideum, & dedit cor carneum,
quatenus ad vtrumque præstandum opera-
batur præueniens, & cooperabatur perfici-
ens, vt nuper ex Augustino audiuius.

Serm. 14
de San-
ctis.

Insulse Calvinus sic ex corde lapideo &
duro fieri à Deo cor carneum & molle ima-
ginatur, vt cor carneū seu molle, id est, vo-
luntas iam reformatā & cōuersā, solius Dei
fit opus, nulla interueniente cooperatione
humana. Aliter S. Augustinus, qui gratiæ
efficaciam in Scripturis reuelatā (quam
tanto molimine contra impios Pelagianos
eruditissimè defendit) multo sanius intel-
lexisse censendus est, quàm sectarius & no-
uator Calvinus. *Vt velimus* (inquit) *operatur*
incipiens: volentibus, id est, volūtatī iam con-
uersæ & reformatæ, *cooperatur perficiens*. Gra-
tia Dei sumus id quod sumus: Deo obedi-
mus, mādāta eius facimus, laboramus. Non
autem soli hæc facimus, sed gratia Dei no-
biscum. Vnde & alio in loco idem clarissi-
mus Doctor: *Gratiam Dei nihil meriti præcedit*

Caluin
in scitia
refutatur.

Epist. 108.

I

humani;

humani; sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante non ducente, pedissequa non praua voluntate. Hæc ille. Sic in Pauli vocatione Dei gratiam nulla præcesserunt merita, nisi mala. Sed gratia Dei cum illam conuerso laborans plus omnibus, meruit augeri, ut aucta mereretur perfici, in toto illo gratiæ augmento & perfectione voluntate eius nec sola, nec præueniente ac ducente, sed comitante & pedissequa, id est, perpetuò cooperante. Audet superbus Calvinus hanc tam luculentam S. Augustini doctrinam (quia eius efficacem gratiam, quæ sola totum operatur, luculenter euertere) prorsus reijcere, & perperam à S. Augustino traditam asserere. Quia, inquit, voluntas reformatam vnius gratiæ opus est, hæc perperam ab Augustino homini tribuitur, quod gratiæ præuenienti pedissequa voluntate obsequatur. Hæc ille. Nos contra: quia voluntas reformatam vnius gratiæ opus non est, sed quum volumus quod rectum est nobiscum Deus cooperatur, propterea sapienter & iuxta sanam doctrinam à S. Augustino homini tribuitur, quod gratiæ præuenienti voluntate pedissequa obsequatur. Hinc etiam certò colligimus, gratiam præuenientem, quæ non nisi à futuro effectu efficax gratia est (nam gratia adiuvans siue cooperans, à qua Calvinus semper abhorret, est in ipsa actus productione, siue in ipso cōversionis aut alterius cuiusque boni

anstituit.
lib. 2. c. 3.
num. 7.

boni operis actu) non tantum natura, sed & tempore interdum hominis cooperationem seu conuersionem praeuenire. Vnde rursus sequitur, a praeuenienti gratia, quantum-
 cunque efficaci, humanam voluntatem non determinari, sed liberam relinqui. Quic-
 quid enim voluntatem formaliter determi-
 nat, siue in malum siue in bonum, non po-
 test esse ipso actu voluntatis prius, nisi prio-
 ritate naturae; in quantum videlicet a tali principio ille actus procedit. Nam actus voluntatis etiam in primo instanti in quo producit, sicut duplex habet principium a quo fit, Dei gratiam & propriam volunta-
 tem, ita a neutro prius quam ab altero, sed ab utroque simul in eodem instanti naturae pro-
 ducitur. Hoc nempe est quod sapienter D. Bernardus scripsit: *Quod a sola gratia (prae-
 ueniente) ceptum est, pariter ab utroque (gra-
 tia & libero arbitrio) perficitur; ut mixtum non
 figillatim, simul non vicissim, per singulos profectus
 operentur; non partim gratia, partim liberum arbi-
 trium, sed totum singula opere indiuiduo peragant;
 totum quidem hoc, & totum illa; sed ut totum in
 illo, sic totum ex illa.* Hæc ille. Talis erat Pauli
 conuersio. A sola gratia cepta est, pariter ab
 utroque perfecta est. Sola gratia intonuit
 de caelo, *Saule, quid me persequeris?* Gratia non
 sola, sed cum Paulo respondit: *Domine, quid
 me vis facere?* Nec inuitus, sed liberrime vo-
 lens ita respondit: quia gratia Dei in eo va-
 cua non

Gratia
 praeueniens
 voluntatem
 non de-
 terminat.

Lib. de
 gratia &
 lib. arb.

cua non fuit. Plus omnibus laboravit, sed gratia Dei cum illo. Nec ille solus, nec gratia sola, sed simul utrumque.

12. *Et vidit virum Ananiam nomine introentem, & imponentem sibi manus, ut visum recipiat.*

Visiones
sanctorum.

Ilustre hoc exemplum est visionum, quibus sanctos & electos suos Deus aut consolatur, aut docet, aut etiam salubriter terret: earum rerum species & similitudines illis exhibens seu vigilatibus, seu dormientibus, quæ aut eodem tempore fieri præcipiuntur atque ordinantur, certissimeque futurae sunt, ut in hac visione; vel etiam de facto sunt, qualia commemorat S. Augustinus, de Ioanne monacho mulieri in somnis apparente, & de patre quodam mortuo viventi filio debiti cuiusdam solutionem indicante, qui ad hoc etiam genus varias Martyrum opitulationes & apparitiones refert. Quæ omnia ut increduli heretici & nomine tenus Christiani aut irident, aut contemnunt; sic ex hac visione, qua Paulo id veluti factum aut potius fieri ostenditur, quod ut fieret eodem temporis momento Deus ordinavit, eorum incredulitas facile refellitur: nisi fortè quod semel Deum fecisse Scriptura commemorat, id à Deo postea identidem fieri nequeat, aut factum esse

ex gra-

In lib. de
curâ pro
mortuis
ger. c. 11.
& 17.

Lib. cod.
cap. 16.

ex grauiſſimorum virorum testimonijs credi non debeat.

17. *Imponens ei manus, dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus, &c. ut videas, & implearis Spiritu Sancto.*

NOdum hinc in scirpo inuenit Calvinus, debacchandi in Catholicos materiam, vbi nulla data erat, futiliter arripens. *Quum, inquit, Anania manu Spiritum receperit Paulus, plusquam ridiculi sunt Papista, qui solis Episcopis manuum impositionem asserunt.* Caluini stolidi accusatio. Vide enim quot modis plusquam ridicula hæc accusatio est. Primum, si per impositionem manuum Anania, cuiuslibet hominis, Spiritum S. Paulus recepit, an propterea sequitur plusquam ridiculos esse Christianos, qui non nisi à certis in Ecclesia Pastoribus ac Præpositis Spiritus S. dona accipiunt, eorundem ministerio aut baptizati, aut ad verbi ministerium missi & ordinati? hæc duo tantum designo, quia in istis duobus nobiscum Calvinista conueniunt. Atqui vide in simili quàm sit hæc collectio plusquam ridicula. Paulus neque ab homine, neque per hominem, sed Gal. 1. per Christum Apostolus factus est; ergo plusquam ridiculi sunt Christiani, qui à solis hominibus, vel per solos homines, idque Pastores ipsos Ecclesiarum, & per eorum manuum impositionem (quam in Ministris ordinandis retinendam censet Calvinus) verbi Mi-

Instit. lib. 4. cap. 3. num. 16.

I 3 nistros

nistros ordinari & creari asserūt. Quū enim
 in Pauli vocatione cetera omnia extra-
 ordinaria fuerint; cur Calvinus hoc ipsum
 quoque extraordinarium esse non aduertit,
 quòd per manus Ananiae Spiritū acceperit?
 2. Deinde, ut istū Ananiam Episcopum fuisse
 non cōstat, sic nec Presbyterum aut Diaconum
 fuisse ex scripturis constare potest. An
 propterea ridiculi erunt Calvinistae, qui so-
 lis Presbyteris baptizandi potestatem asse-
 runt? nā ab Anania baptizatus Paulus fuit.
 3. Præterea, quòd imponēs ei manus Ananias
 dixit, *Ut videas, & implearis Spiritu S.* an ex eo
 necessariò sequitur, Paulum ex impositione
 manuum Ananiae, Spiritu S. repletū fuisse?
 Sanè ex illa impositione manuum Paulum
 visum recepisse, apertè statim Lucas com-
 memorat: quòd Spiritu S. repletus fuerit,
 nō commemorat. Baptizatum illum statim
 fuisse, Lucas scribit; & in eo Spiritum S. re-
 cepisse Paulum, dubitari non debet. Illa er-
 go verba, *Ut videas, & implearis Spiritu S.* hunc
 sensum commodissimè habent, Ut per ma-
 nuum impositionem videas, & baptizatus
 Spiritum S. accipias. Sic impositio manuū
 visum restituit, baptismus Spiritum S. con-
 tulit. Imò, si rectè aduertimus, hūc sensum
 necessariò illa verba habere debent, nisi
 dicere velimus Paulum etiam ante baptis-
 mum suum ex sola impositione manuum
 Spiritum S. accepisse. Imposuit igitur Pau-
 lo ma-

lo manus Ananias, ut videret ex ipsa manu
 impositione, iuxta illud Christi promissum,
Agris manus imponent, & bene habebunt. Impos- Marc. vii.
 fuit manus, ut impleretur Spiritu S. scilicet
 postea mediante baptismo. Et sanè imposi-
 tionem manuum vnam fuisse ceremoniam
 in baptismo usurpari solitā, tum Paulus ad
 Hebræos satis insinuat, enumerans inter ex-
 ordia sermonum Dei, primæque initiationis
 rudimenta, *pœnitentiā ab operibus mortuis, fidem*
ad Deum, baptismatum doctrinam, impositionem
quoque manuum; tum tota antiquitas attesta-
 tur, quæ cum oratione, & manuum imposi-
 tione suos catechumenos ad baptismū præ-
 parabant. Vide [†]Cōcil. Carthag. 4. & ^{*}Ma- † Can. 85.
 gisconense 2. & August. in lib. de fide & ope- * Cap. 3.
 ribus. Postremò, ut demus Caluino ex ipsa 4.
 impositione manuum Ananiæ etiam extra
 baptismum recepisse Paulum Spiritum S.
 nihil hoc cōtra impositionē manuum, quæ
 solis Episcopis asseritur, valere potest. Im-
 positio quippe manuum, quæ solis Episco-
 pis tribuitur, vel in Sacramento confirma-
 tionis, vel in Sacramento ordinis exercetur.
 Atqui Ananiam hoc loco per impositionem
 manuum aut Paulum ordinasse ad Euan-
 gelij prædicationem (quæ ordinatio & se-
 gregatio cum manuum impositione con-
 iuncta postea Antiochiæ facta est) Calui- Infra c. 13
 nus nunquam dixerit; aut Sacramentum
 confirmationis, seu (ut Calvinus loquitur)

Spiritum Sanctum sic accepisse, sicuti per manus Apostolorum dabatur Spiritus Sanctus, Calvinus dicere non potest, quando ex illa impositione manuum iuxta Caluini doctrinam non ipse Spiritus Sanctus, sed tantum dona Spiritus S. visibilia data erant. Paulus autem hoc loco tum ipso Spiritu S. implendus dicitur, tum illa dona per Ananiam accepisse non legitur. Ita vndique plusquam ridicula, futilis, & insulsa esse hæc accusatio Caluiniprehenditur. Superbus hæreticus petulanter alios plusquam ridiculos vocans, se ipsum plusquam ridiculum omnibus deridendum præbuit.

32. *Factum est autem ut Petrus, dum transiret universos, deueniret ad sanctos qui sunt Lydda.*

Caluini
odium in
primatū
Petri.

Non patitur Calvinus aliquid in Scriptura aut Evangelica aut Apostolica pro primatu Petri supra reliquos Apostolos ac discipulos sonare. Quicquid eò facere videtur, studiosè arrodit, mordet, lacerat. In id intentus quum esset, hunc quoque locum minimè sibi prætermittendum duxit. Animaduertat enim hanc Petri visitationem generalem (sic enim verba sonant) ad Petri primatum aliquo modo demonstrandum à Catholicis accommodari posse. Totis igitur viribus argumentum impugnat. *Oportuit (inquit) Apostolos, quibus nulla erat statio attributa,*

eributa, huc illuc, quocumque ferebat occasio, pergere. Quare dum singuli diuersis in partibus occupantur, hanc provinciam obinit Petrus. Vnde refellitur Papistarum stultitia, qui ex iure visitandi Petri primatum colligunt: quasi verò reliqui Apostoli, quum Petrus Ecclesias lustraret, Hierosolyma tanquam priuati homines otium coluerint. Hæc ille. Breuis, sed varijs mendacijs ac paralogismis referta oratio. Quæ antequam aperiā, quia ex huius loci accommodatione Papistarum stultitiam arguit, Chrysostomi iudicium illi opponimus, quem an pro stulto Papista haberi velint Caluinistæ, ipsi viderint. Sic in hunc locum scribit: *Quemadmodum dux in exercitu obambulans considerabat quæ pars sit coadunata, quæ ornata, quæ suo aduentu egeat; vide ubique Petrum circumcursare, & primum inueniri.* Hæc ille. Primatum Petri hoc etiam in facto disertè obseruat. Sed nunc ad Caluini refutationem veniamus. Apostolis nullam fuisse attributam stationem, ideoque huc illuc quocumque ferebat occasio perrexisse, vnde probat Caluinus? ex qua Scriptura, ex qua veteri & approbata historia? Apostolos omnes Hierosolymis mansisse, quum prima vigeret persecutio, narrat Lucas. Propagato postea in Samaria Euangelio, Petrum & Ioannem eò missos fuisse idem commemorat: alios extra Iudeam aut missos aut spõte profectos non narrat: imò Apostolos (vno excepto Petro, qui transibat per vniuersos, &

Chrysost.
in com. in
hunc locum.

Act. cap. 4

Apostoli aliquot annis Hierosolymis hæserunt. non Iudæam tantum, sed & Samariam, totamque Syriam hoc tempore peragravit, mox dicitur) omnes Hierosolymis ad al-

quot adhuc annos perstitisse, tum Iacobus Apostoli martyrium Hierosolymis completum, tum primum Concilium Hierosolymis habitum, non obscure testantur. Om-

enim Antiochiæ graui controuersia de legalium obseruatione, ascenderunt Paulus & Barnabas, & quidam alij ex alijs, ex Antiochia Apostolos & Presbyteros in Hierusalem. Manerant igitur vsque ad eius Concilij tempus Apostoli in Hierusalē, Petro interim peragrante & visitate omnes nouellas Ecclesias per totam Palæstinam & Syriam. Illo videlicet tempore, anno quarto ante mortem Tiberij, Antiochenam Petrus fundauit Ecclesiam, teste Eusebio in Chronicis. Sanctus Apollonius, antiquus Theologus, agens aduersus Cataphrygas, testatur se traditionem accepisse, Saluamorem mandatum dedisse Apostolis, ne vsque ad 12. annos Hierosolymis decederent, vt refert Eusebius in Hi-

storia Ecclesiastica. Et Paulus quidē triennio post conuersionem suam omnes Apostolos Hierosolymis inuenit, tametsi Petrum duntaxat ac Iacobum salutasset, quia quindecim tantum diebus illic hærens deductus est à fratribus in Casaream, & dimissus in Tharsum. Pauli autem conuersio in annum Domini 36. incidit, id est, tertio post propa-

gari

gari ceptum Hierosolymis Euangelium. Concilium quoque Hierosolymis ab Apostolis habitum in annum Domini incidit 51. annis videlicet 17. post primam Euangelij predicationem. Nam eo tempore hoc Concilium habitum fuisse, quo Paulus cū Barnaba ex Antiochia Hierosolymam ascenderant (quod post annos 14. à sua videlicet conuersione numerandos, vt bene probat Caesar Baronius, factum Paulus affirmat) tum certa ratio demonstrat, quia eadem intercessit causa, nempe de abolenda circumcissione; tum antiquissimi ferè omnes Ecclesiastici Scriptores attestantur: *Epiphanius, †Hieronymus, ‡Philastrius, & alij. Denique Apostolorum diuisio siue ante hoc Concilium facta fuerit, vt graues auctores existimant, ex reuelatione tamen omnes eò confluisse, sicuti Paulus ex reuelatione se Hierosolymam tunc temporis ascendisse discretè affirmat, siue post hoc Concilium, vt indicat Chrysostomus, affirmans Apostolos vsque ad Pauli in urbem aduentum inde non recessisse; hoc saltem tempore quo *Petrum transisse per vniuersos* Lucas scribit, Apostolos adhuc in varias orbis partes diuisos non fuisse, sed Hierosolymis perstitisse, ex ipso Luca manifestè colligi potest. Si enim quo tempore Hierosolymam Paulus triennio post conuersionem veniens, subitoq; dimissus, Apostolos Hierosolymis inuenit;

Annaliū
Tomo I.
pag. 425.

*Hær. 16.
†In Catalogo.
‡Hær. 87.

Homil. 25
in Acta.

Petri generalis
visitatio,
ceteris
Apostolis
Hierosolymis
natiuitatibus.

uenit; eodemque tempore, quia Ecclesia habebat pacem, *Petrus transibat per vniuersam* perspicuum fit, reliquis Apostolis Hierosolymis manentibus, solum Petrum generalem hanc Ecclesiarum visitationem obijisse. Deinde, quum post hanc Petri visitationem generalem Cornelij gentilis hominis prima conuersio acciderit, Apostolorum autem diuisio ad Gentium maximè conuersionem facta est; rursus perspicuum fit Apostolorum diuisionem necdum hoc tempore factam fuisse. Sed & quum satis diu post hanc Petri visitationem Paulus Antiochia Syriae cum Barnaba ad Ecclesias Asiae fundandas missus esset (Act. 13. 2.) & ad Antiochiam Pisidia veniens, vt Christi resurrectione probaret, diceret, (Act. 13. 31.) *Qui visus est per multos dies his qui simul ascenderant cum eo de Galilea in Hierusalem, qui usque nunc sunt testes eius ad plebem;* dubium non est, quin ipsos maximè Apostolos designauerit, eo adhuc tempore Hierosolymis haerentes. Deinde Apostolos quidem in certas orbis terrarum prouincias mutuo consensu destinatos fuisse, & Iacobum fratrem Domini Hierosolymis Episcopum constitutum solam Iudaeam procurasse, omnium veterum calculo comprobatur. Sed utcumque in amplissimis, quas obibat, prouincijs certam stationem Apostoli non habebant, generalem tamen aliquam omnium Ecclesiarum

rum visitationem eos obiisse, sicuti de Petro scribit Lucas, aut etiam vllas hoc tempore Ecclesias visitasse, tametsi postea Paulus & Barnabas varias Ecclesias visitauerint, nulla Scriptura commemorat, nulla historia Ecclesiastica memoriæ prodidit.

Quod ergo addit Caluinus, *Dum singuli in diuersis partibus occupantur, hæc prouinciam obiuit Petrus*, duplex mendacium est. Nam nec illo tempore extra Hierosolymā Apostoli erant (vtriam ostensum est) nec vnam aliquā prouinciam obiuit Petrus, sed *transibat vniuersos*, ait Lucas. Sic Scripturam nequiter corrumpit Caluinus, vt cauillationi locum faciat. Quàm autem futile est quod addit Caluinus, *Apostolos Hierosolymæ tanquam priuatos homines otium coluisse*, si solus Petrus Ecclesias illustraret: quasi verò aut Hierosolymis, vbi tanta fidelium messis erat, nihil Apostoli quod agerent habebant; aut, dum illam messem colebant, tanquam priuati homines agerent. An verò dum Petrus & Ioannes in Samariam mittebantur, inferemus cum Caluino, reliquos decem Apostolos Hierosolymis tanquam priuatos otium coluisse? Aut quando facta persecutione magna in Ecclesia, exceptis Apostolis, omnes alij dispersi erant, rursus colligemus, Apostolos omnes Hierosolymis tanquam priuatos homines otium coluisse? Sed hæc sunt futilissima Caluini argumenta, cuius

Caluini
duplex
mendacium.

Caluini
consequē
tia futilis.

ad. s.

cuius ingenium stulti homines sic admirantur.

Nam & vide adhuc iterum hominis cecitatem. Deinde (inquit) *ut demus fuisse primum Apostolum (quod Scriptura saepe ostendit) an inde sequitur fuisse caput orbis?* Cui respondemus

Petrus totius orbis caput.

Si Petrus primarius fuit Apostolus, ut Scriptura saepe ostendit, id est, ceterorum Apostolorum caput, princeps, & vertex (hoc enim sensu eum primum Apostolum fuisse Scriptura saepe ostendit, idque in hoc Actuum volumine, ut & antea, ostensum est, ostenderetur postea magis) manifestè sequitur, totius orbis eum caput fuisse. Qui enim ipsorum capitum singulorum caput erat, quomodo non membrorum omnium totiusque populi fidelis caput erat? nisi forte Christianos aliquos ostendere Caluinus queat, qui Apostolis reliquis subiecti non erant, aut qui Apostolorum labore, & eorum qui vel ab Apostolis missi sunt, vel illis successerunt, in Ecclesiam collecti non fuerunt. Petrus igitur ipsorum Apostolorum caput, & inter eos primarius Apostolus, ut ab ipsa Scriptura eum saepe ostendi Caluinus nunc ipse fateretur, totius Ecclesiae Catholicae & Apostolicae, totius orbis Christiani caput indubiè demonstratur. Quae in Caluino sequuntur, mera conuitia, rixae, contumeliae, fustuario magis quam refutatione egent. Sed bene est; dum perstringere primatum Petri

Petri Caluinus studuit, vt is magis nouoq;
argumento illustraretur, sua importunita-
te effecit.

37. *Quam cum lauissent, posuerunt eam in cœna-
culo.*

INuenit & hîc Caluinus quo Christianos Christia-
norū ho-
stis Cal-
uinus.
Catholicos leuissima ex causa rursus
morderet. *Præpostera* (inquit) *fuit hac in parte,*
vt in ceremonijs omnibus, imitatio. Inconsideratè
enim Christiani hoc exemplum (vt mortuorum
corpora lauarent) ad se traxerunt: quasi perpetua
esse deberet figura legalis observatio. Nam inter
Euangelij primordia, tametsi abolita erat necessitas,
usus tamen licitus fuit, donec temporis successu
obsoleceret. Atqui hodie monachi non secus Iudais-
mum æmulantur, atque olim Gentes, sine defectu
iudicio. Lauantur enim apud eos cadavera, vt Chri-
stum in umbris sepeliant; quæ in eius sepulchrum
abdi a nunquam in usum reuocari debuerant. Hæc
ille. Ad hanc Caluini in re tam leuicula (de-
functorum enim corpora lauare, nec vt re-
ligionis ritus aliquis, nec vel à Iudæis vel à
Gentibus sumpta ceremonia, sed veluti ex
iure natura deriuatus instinctus esse vide-
tur, quo defunctorum amicorum corpora
quàm honestissimè tellure recondi, sensus
quidam humanitatis homines admonet)
tam acrem contra Christianos reprehensio-
nem, quasi paganus ille, non Christianus fo-
ret, breuiter respondemus. Tamen consue-
tudo

Ceremo-
niaz lega-
les non
omnes
abolēdx.

Ad cap.
Act. 9. v. 1

Ad cap.
Act. 9. v.
17.

Institut.
lib. 4. c. 3.
num. 16.

tudo ista lauandi defunctorum corporum
veluti ceremonia aliqua olim legalis, in Ec-
clesia Christiana retenta fuerit: cur tamen
repudiari debeat, nulla ratio est. Nam au-
omnes ceremoniaz legales in vniuersum
abolendae sunt, aut aliquo cum delectu
iudicio retinendae. Si omnes in vniuersum
abolendas dixerit Calvinista quispiam, illi
Caluinum ipsum opponemus, qui ad illa
verba, *Petrus & Ioannes ascenderunt in templum*
ad horam orationis nonam, ita scribit: *Quod statim*
horas Deus veteri populo esse voluit, inde colligi-
mus, non posse carere Ecclesiam certa disciplina.
hodie, nisi obstarēt nimius torpor, vtile esset quod-
die habere tales conuentus. Ecce, placuit hic
Caluino distinctos habere ad publicas pro-
ces conuentus; horarum videlicet 1. 3. 6. &
9. quia tales statas horas veteri populo Deus
esse voluit. Hic igitur vna ceremonia lega-
lis est, quae pie & laudabiliter retineri posset.
Rursum de manuū impositione ita scribit:
Solemne & quasi ordinariū fuit Iudeis, vt, quoties
aliquē Deo cōmendabāt, manus imponerēt. Et alio
in loco de eadē ceremonia addit: *Licet nullum*
extet certū praeceptū de manuū impositione, quia ta-
men fuisse in perpetuo vsu Apostolis videmus, illa
tam accurata observatio praecepti vice nobis esse de-
bet. Hic igitur alia ceremonia legalis & Iu-
daica est, sic ab Apostolis in suū vsum trans-
lata, vt illa observatio praecepti vice nobis
esse debeat. Nō igitur omnes in vniuersum
cere-

ceremoniarum & observationes legales ex Ecclesia Christiana exterminari debent. Iam si aliqua legales ceremoniarum & observationes in Ecclesia Christiana ritus transferri possunt, cum delectu & iudicio; hic sane delectus, hoc iudicium non penes unum hodie Calvinum aut Calvinistas, sed penes veterem maxime Ecclesiam fuit, estque semper penes Ecclesiam Catholicam legitimos pastores. Tota igitur hac de re controuersia est, non

Controuersiarum de religione quaestiones quales hodie

utrum aliqua in Ecclesia Christi ceremonia, aut aliqua populi Christiani consuetudo, ideo reprehendenda & abolenda sit, quia Iudaica illa olim ac legalis ceremonia aut observatio fuit; sed utrum circa ritus Ecclesiasticos & consuetudines Christianas retinendas vel abolendas, unius Caluini, & Calvinistarum, aut alterius cuiuscumque nouellae sectae hodie primum exortae, an potius Ecclesiae Catholicae, maximeque vetustissimae Ecclesiae, iudicio standum ac credendum sit: hoc est dicere; Quaestio est an nulla haecenus fuerit in orbe Christiano Ecclesia Christi, quae modum ac ritum colendi Deum tenuerit, an potius hodie & haec demum aetate post annos 1500. a nato Christo, Christiani esse homines coeperint. Qui nullam haecenus fuisse Christi Ecclesiam ad hanc aetatem usque persuadere sibi potest, ille sane Calvinum, aut quemlibet alium nouatorem audiat, siue qui nunc dogmatizatur.

K

zat,

zat, siue qui post aliquot annos aliter doctrinam
matizabit. Qui autem Christianus quum
tā absurdè & impiè de Christo sentire non
potest, quod tot videl. seculis nullam in ter-
ris Ecclesiam habuerit quæ eum ritè colu-
rit, ille has Caluini & aliorum hodie hære-
ticorum tam frequentes exceptiones & re-
prehensiones facillè contemnet, quibus
Ecclesia Christi Catholica multa exagitatur
veluti ritus Iudaicos & obseruationes lega-
les. Quod semel contra Caluinum dictum
in vniuersum circa istud reprehensionum
& cauillationum genus valere debet.

C A P. X.

4. *Orationes tuæ & eleemosyne tuæ ascendent
in memoriam in conspectu Dei.*

Caluini
crassa &
foeda ca-
lumnia.

DVPLICI criminatione Catholica
doctrinam hoc in loco grauat Cal-
uinus. *Bisariam* (inquit) *hoc loco ab-
tuntur Papista.* Nam quia preces & ele-
mosynas Cornelij Deus respexit, vt eum Euangelio
fide donaret; id ad preparationes à se confectas
torquent; quasi sua industria & virtute homo ac-
quirat fidem, & Dei gratiam operum meritis ac-
tuerat. Deinde generaliter colligunt, bona opera
sic esse meritoria, vt singulis augeantur Dei gratia
prout meriti sunt. Hæc ille. Quod priori loco
Catholicæ doctrinæ imputat, putidum &
affectatū mendacium est. Hæresim quippe
propriam